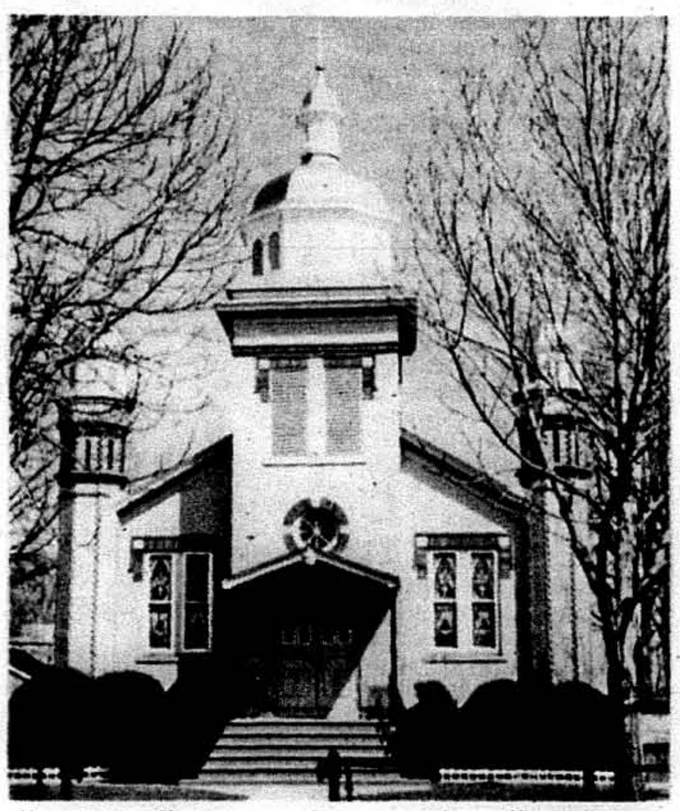
SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 186. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 29, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 29-го ВЕРЕСНЯ 1988 Ч. 186. РІК XCV.

Українці Лорейну святкуватимуть Тисячоліття Християнства

Українська Католицька Церква св. Івана Хрестителя в Лорейні, яку відреставровано, помальовано і поставлено іконостас, в якому вміщено дві великі ікони: Христос-Учитель і Богородиця з маленьким дитятком. Всі ікони в церкві виконав маестро Святослав Гординський. На зовні знято старі і поставлено нові золоті бані.

Лорейн, Огайо (С.Г.). Маленька українська громада в Лорейні, Огайо, запланувала величаві святкування з нагоди ювілею Тисячоліття Хрищення України.

Святкування відбудуться в неділю, 16-го жовтня ц.р. Архиєрейська Служба Божа, з участю Єпископа Роберта Москаля та українського й неукраїнського духовенства відбудеться в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя о год. 2-ій по полудні.

Громадяни Лорейну, без різниці віровизнання, захоплені присутністю Владики Москаля, який рік тому видав заклик, до всіх парафій епархії „допоможіть об'єднано нашому православному братові Іванові Дем'янюкові й його родині в його нещастю.

Після Богослужби почнеться в просторім приміщенні шкільного будинку недалеко від церкви ювілейний бенкет з концертом.

Головними промовцями на бенкеті будуть: д-р Христина Раковська, по-українськи, проф. д-р Ярема Раковський — по-англійськи.

Ювілейний хор з Клівленду під диригентурою маестра Євгена Садовського виступить в мистецькій частині.

До участи запрошений мейор Лорейну і американські політичні діячі.

ВІДБУЛИСЯ ЗВИЧАЙНІ НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ УНСОЮЗУ

Джерзі Сити, Н. Дж. — У суботу, 17-го вересня, тут в Головній Канцелярії УНСоюзу відбулися звичайні наради його Головного Екзекутивного Комітету, в яких взяли участь всі члени Екзекутиви під проводом головного предсідника д-ра Івана Флиса, який відкрив і проводив ними. Крім нього в нарадах взяли участь заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась головний директор для Канади мґр Іван Геврик, заступниця головного предсідника Ґльорія Пашен, головний секретар Володимир Сохан і головний касир Уляна Дячук.

Звітування, згідно з традицією, започаткувала У. Дячук.

Звіт головного касира

За сім місяців цього року майно осягнуло суму 61,922,335 дол. і збільшилося цього року на суму 1,370,106 дол., а за 12 місяців на суму 2,245,373 дол.

Сума отриманих вкладок дала 1,627,595 дол., на 122,463 дол. менше, як рік раніше. Відсотки від інвестицій осягнули суму 3,752,298 дол також на 711,904 дол. менше. З огляду на те, що перенесено виплату відсотків за позичку Корпорації Дому на другу половину року, сума отриманих відсотків була менша.

У видатках сума грошових зворотів дала майже цю саму суму, що за сім місяців 1987 року, а саме 250,879 дол. Виплачені посмертні допомоги були на суму 33,656 дол. менші, як рік раніше. Дивіденду видано на загальну суму 1,012,330 дол на 188,424 дол. більше, як попереднього року.

Дозрілих вивінувальних грамот виплачено у висоті 586,839 дол., на 18,942 дол. менше, як минулого року.

Союзівка — за вісім місяців 1988 року прибутків було на суму 584,216 дол. Порівнюючи їх з минулорічними прибутками, вони були на 118,679 дол. вищі, як рік раніше. Сума всіх видатків дала 720,972 дол. на 162,142 дол. більше, як було в 1987 році. „УНСоюз доплатив для вдержання Союзівки суму 190,000 дол. Перероблено крамницю, пороблено зміни у їдальні, вложено нові килими, охолодження та помальовано стіни. Закуплено нове накриття. Великі кошти є тепер на забезпечення та податки, які є нам тяжко контролювати.

„Свобода" — цього року по липень включно прибутки видавництва „Свободи" зросли на 55,500 дол. і дали загальну суму 757,819 дол.

Сума видатків видавництва була у висоті 756,600 дол., також на 57,000 вище, як рік раніше в тому самому часі.

Корпорація Дому: — за вісім місяців ц.р. Корпорація Дому отримала чиншів на суму 2,294,733 дол., що є на суму 175,326 дол. більше, як рік раніше. Всіх видатків корпорація мала у висоті 2,659,791 дол., що являється на суму 329,115 дол. менше, як у 1987 році. За відсотки від позичок виплачено досі 327,904 дол. менше, як також за огрівання і охолоджування виплачено менше на суму 73,434 дол. та за направи і прибори менше на суму 18,240 дол.

На день 1-го жовтня, ц.р. дозріло 353 боргових зобов'язань на загальну суму 4,199,00 дол. Вже відновлено 231 умови на суму 2,023,715 дол., відтягають три позички на суму 160,000 дол., а 231 власники досі нам не відповіли.

Звіт головного секретаря

За час восьми місяців 1988 року придбали секретарі та організатори 756 нових членів із забезпеченням на загальну суму 5,355,000 дол. На це склалося 300 нових членів департаменту молоді, 386 дорослих членів та 70 із забезпеченням акцидентовими грамотами.

Але ці здобутки далеко не вистачили на покриття числа нормальних сподіваних втрат: 523 в наслідок дозріння вивінувальних грамот, 667 із закінченим плаченням вкладок за грамоти кляс Р-20 та Р-65, 560 передчасних згрошевлень грамот і 548 посмертних виплат.

За станом з кінця липня 1988 року нараховував УНСоюз 72,842 члени, в тому, 18,337 членів у департаменті молоді, 48,154 у департаменті дорослих та 6,351 із грамотами акцидентового забезпечення. За цих сім місяців 1988 року УНСоюз втратив на чисто 1,313 членів.

Понад сотню нових членів принесли місяці лютий — 105, березень — 106, липень — 121 та серпень — 113. Останні два місяці вказують виразно на те, що секретарі відділів запізнаються чим раз краще з новими клясами та новими грамотами забезпечення, які були впроваджені 1-го вересня 1987 року, і це дає їм більші числа здобутків нових членів.

У звітовому часі стають все більше популярними нові кляси та нові грамоти забезпечення З кінцем липня 1988 року УНСоюз нараховував разом 365 грамот вивінувального забезпечення у віці 65 років із одноразо-

(Закінчення на стор. 3)

М. ТАЧЕР ПІДТРИМУЄ ПРОГРАМУ М. ҐОРБАЧОВА

Лондон, Великобританія. Прем'єр-міністер Великобританії Маргарет Тачер в одногодинному інтерв'ю з кореспондентом „Ню Йорк Таймсу" підтримала програму гласности, перебудови і більш відкритого суспільства в Совєтському Союзі, політику, яку висунув, прийшовши до влади в березні 1985 року теперішній генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов. Тачер підкреслила, що зміни в СССР потрібні також західнім демократичним країнам тому „ми не повинні перешкоджати реалізації цієї програми, бо народи Совєтського Союзу мають також право на більшу свободу, ефектовну економічну систему і сповільнення тиску режиму на певні верстви населення, чи поодинокі республіки", — заявила Тачер кореспондентові. Вона думає, що М. Ґорбачов, інакший у багатьох відношеннях лідер СССР, має право за 70 років існування комуністичної системж сказати своїм землякам: „подивіться, дотеперішня система не діє, наші надії і сподівання хитаються, ми мусимо спробувати інших метод, іншого підходу, щоб поліпшити життєвий рівень населення".

Очевидно, деякі західні аналітики і знавці підсовєтської проблематики назвали такі теоретичні міркування британського прем'єр-міністра „наівною політикою" і „недостатньою студією совєтських відносин під теперішню пору, тобто на протязі трьох з половиною років владування М. Ґорбачова.

Переходячи до іншої теми М. Тачер заявила, що вона зробить усе, що буде від неї залежати, щоб співпраця британського уряду і її особиста з новою Адміністрацією З'єдинених Стейтів Америки була такою ж позитивною і плодовитою, як була за президентури Роналда Регена, який, як відомо, передасть свою владу новому вибранцеві американського народу, в січні 1989 року. Вона також критикувала так званих „брюссельських бюрократів", тобто керівників Европейської економічної спільноти, які стремлять до проголошення „об'єднаної" Европи вже в 1992 році і заявила, що британський нарід не схвалює таких заходів.

На запитання кореспондента прем'єр-міністер М. Тачер заявила, що вона не дивилася на передачу в телевізії дебати між кандидатами на президента ЗСА, тобто між віцепрезидентом Джорджом Бушом і губернатором Майклом Дукакісом, якого вона перед тим ніколи особисто не мала змоги запізнати, але, не зважаючи „на мою приязнь з віцепрезидентом", — заявила Тачер, — „я не буду вмішуватись до виборчих проблем в ЗСА з цілком зрозумілих причин". Але після 8-го листопада, тобто після президентських виборів, „я вийду з новою ініціятивою співпраці", — сказала Тачер.

В наступному місяці Тачер плянує відвідати Польщу і там зустрінутись не тільки з офіційними представниками комуністичної партії і уряду, але також з лідерами підпільної покищо профспілки „Солідарність", зокрема з Лехом Валенсою і представниками Католицької Церкви. У поворотній дорозі вона відвідає Брюссель, головну кватиру НАТО і Европейської економічної спільноти, й Париж, де вона зустрінеться з президентом Франції Франсуа Міттераном.

ЗАКОН В КАНАДІ ВІДНОСИТЬСЯ ДО ВСІХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНЦІВ

Саскатун, Саск. — Як інформує тижневик „Український Голос" федеральний міністер юстиції Роман Гнатишин дав інтерв'ю на тему урядового становища щодо списка підорзілих совєтських воєнних злочинців які перебувають на терені Канади. Гнатишин заперечив твердження, що Оттава не хоче починати ніякої акції в цьому напрямі.

Таке твердження висловив Іван Григорович, голова Комісії Громадських Прав при КУК під час панельної дискусії в справі воєнних злочинців на річній конференції КУК тут 2-4-го вересня ц.р.

В згаданому інтерв'ю міністер юстиції заперечив твердження І. Григоровича, кажучи, що Оттава є рішена вести судову справу проти всіх воєнних злочинців, не лише нацистів. На це є закон, затверджений і прийнятий минулого року.

„Цей закон відноситься до всіх воєнних злочинців на світі", — сказав Гнатишин.

„Тризуб" влаштовує тенісовий турнір

Філядельфія. — Український Спортовий Осередок „Тризуб" у Філядельфії влаштовує в суботу і неділю, 15-16-го жовтня ц.р. Перший осінній тенісовий турнір на своїх власних кортах в Горшам, Па.

Управа УСО „Тризуб" запрошує всіх тенісистів українського походження взяти участь в цих змаганнях. Змагання будуть відбуватися в сінглях у всіх вікових ґрупах, до яких зголоситься чотири або більше учасників. Початок змагань для чоловіків і сеньйорів в суботу 9:30 вранці, а для жінок і юньйорів в суботу в год. 1-ій по полудні.

Зголошення слід посилати на адресу: George M. Sawchak, 7828 Frontenac St., Philadelphia Pa., 19111; tel.: (215) 745-9637 — хата, (215) 227-9426 — праця, непізніше як до 13-го жовтня. В зголошенні слід подати ім'я і прізвище, адресу, телефон, вікову групу і оплату в сумі 15 дол. від особи. Чеки слід виписувати на USO Tryzub.

Проф. І. Шевченко доповідатиме в НТШ

Ню Йорк. — У суботу, 1-го жовтня ц.р., о годині 5-ій по полудні тут в будинку НТШ, 63 Четверта аве., визначний науковець проф. Ігор Шевченко дасть доповідь для української публіки на тему „Християнські місії з погляду Візантії", в якій буде розглядати також християнізацію Київської Руси-України.

Проф. І. Шевченко є сьогодні одним з найкращих візантологів у світі. Він закінчив Празький університет докторатом з клясичної філології і Лювенський університет докторатом з візантології. Викладав на університетах Мишиґенському, Каліфорнійському, Колюмбійському, а від деякого часу на Гарвардському

Він є також заступником директора УНІГУ. Проф. Шевченко є автором багатьох праць і членом багатьох престижевих наукових установ, між ними Американської філософічної асоціяції, Американської академії Наук, Австрійської академії наук та інших. В минулому він був директором відомого Візантійського інституту Гарвардського університету у Вашінгтоні. Тепер він є головою Міжнародної візантологічної асоціяції.

Молоді професіоналісти є в добрих руках

На відвідинах у „Свободі" (справа): Лада Сочинська і Люба Кос.

Джерзі Сити, Н. Дж. (Л. Волянська). — Група Молоді професіоналісти зорганізувалася при Українському Інституті Америки шість років тому, якраз тоді, коли посадник міста наклав на УІА і на інші подібні інституції в Ню Йорку великий міський податок, що його ледве чи могли б українці сплатити. Тоді, заходами енергійної Дирекції УІА, дир. Володимира Назаркевича, Володимира Баранецького і насамперед св. п. д-ра Ростислава Сочинського, та кількох інших діячів УІА, справу було полагоджено, і в той же час кинуто гасло для розбудови й активізації Інституту приваблениям до Інституту більшої кількости членів, особливо — молоді, що й було здійснено в початках 1980-их років і чого наочним доказом є молоде й рухливе товариство Молоді професіоналісти, які якраз у суботу, 1-го жовтня, розпочинають свою „Осінньою зустріччю" в саме навечір'я офіційного відкриття нового сезону праці УІА, цей календарний рік 1988/1989.

Щоб ширший загал нашого поселення довідався більше про цю групу, до редакції „Свободи" в п'ятницю, 23-го вересня, прийшли відпоручниці групи — голова Лада Сочинська і заступниця голови — Люба Кос із матеріялами про поточну працю, минулу й майбутню. Матеріяли зібрані в масивній книзі — діярії, радше, може, хроніці, де скрупулятно-старанно й зі смаком збережені всі меморабілії, що стосуються їхньої, часто-густо не традиційної діяльности, чого і слід чекати, бож вони — вже інше покоління, наші професійні діти, „яппі", як їх називано в Америці. Гості в редакції розповідають, що їхня група Молоді професіоналісти

(Закінчення на стор. 3)

ФЕСТИВАЛЬ В МЕНОРІ

Факс Чайс, Па. — Студійний Осередок Української Культури при Менор джуніор коледжі влаштовує в неділю, 2-го жовтня ц.р., від 12-ої по полудні до 6-ої вечора на просторих посілостях коледжу Український Фестиваль. На фестивалі можна буде побачити показ майстерности народного мистецтва, музейну збірку народного мистецтва, мистецьку програму, ярмарок народної творчости та всякого рода смачні ласощі української кулінарії. Вступ для дорослих 3 дол., а для дітвори 1 дол. За докладнішими вказівками можна звертатись, телефонуючи на число (215)885-2360.

У СВІТІ

ПРОЦЕС НАД ЗЯТЕМ Леоніда Брежнєва Юрієм Чурбановим і його спільниками триває далі. У понеділок, 26-го вересня, на засіданні воєнної колеґії Верховного суду СССР, свідчив Чурбанов про надужиття своєї влади на пості першого заступника міністра внутрішніх справ, хабарництво і привласнювання державного майна для особистих користей. Він визнав себе винним, але заперечував, що він брав хабарі від громадян СССР. Не витримавши тиску прорурастора Чурбанов признався, що партійний керівник Узбекістану, відвідавши один раз його на помешканні, залишив на кріслі течку з грішми і на відхідному сказав, що це „подарунок від Шарафа Рашідова", першого секретаря ЦК компартії Узбекістану і близького приятеля Л. Брежнєва. Якщо прокуратура зуміє доказами переконати суддів про вину підсудного, Чурбанов може бути засуджений до смертної кари.

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО повідомило з Кабулю, що муджагедіни знову обстрілювали ракетами і мінометами столицю Афганістану. Від обстрілу загинула 21 особа, а 33 були поранені. В іншому повідомленні ТАСС говориться, що урядова комуністична армія задержала групу муджагедінів, яка мала за завдання розкласти міни довкола міста Пілі-Гамрі. Західні дипломати інформують з Кабулю, Ню Делі в Індії і Ісламабаду в Пакістані, що в афганістанській столиці існує вийнятковий стан і свого роду переполох серед комуністів. Вони не знають коли і як повстанці розвинуть велику офензиву для захоплення столиці.

ГОЛОВНЕ КОМАНДУВАННЯ ізраїльського військового летунства похвалилося, що ізраїльські бомбовики 14 разів в цьому році бомбили бази Палестинської Визвольної Організації на ливанській території. Ясір Арафат, керівник ПВО заявив в Тунісі, що його найближчі співробітники обмірковують тепер нову стратегію наступу на Ізраїль, якщо Єрусалим не зацікавлений замиренням, а шукає конфліктів не тільки з ПВО, але також з іншими арабськими державами.

ПІВНІЧНА КОМУНІСТИЧНА Корея з обуренням накинулась на Мадярщину, яка відновила дипломатичні зв'язки з Південною демократичною Кореєю і незабаром обидві держави відкриють свої амбасади в Будапешті і Сеулі. Комуністичні газети Північої Кореї закинули мадярам „зраду соціялізму" і залицяння до капіталістичних держав за матеріяльні добрива. Мадярська газета „Непсабадшаґ" не залишилась в „боргу" і дуже гостро зареагувала на обвинувачення комуністів з Кореї, закинувши їм, що вони систематично вмішуються до внутрішніх справ інших держав.

СОВЄТСЬКИЙ СУД засудив Ольгу й Ігоря Овечкіних на тюремні кари за спробу захопити совєтський літак, на якому родина хотіла втекти за кордон. 28-річній Ользі дали шість років тюрми, а 17-річному Ігорю — вісім років. Як вже раніше повідомлялось, велика 11-членна родина Овечкіних зорганізували оркестру і під притекстом спільного виступу захопили лікат Аерофлоту і наказали летунові брати курс на Захід. Пілоти обдурили захоплювачів, приземлили літак під Ленінградом і група кагебістів вдерлася силою в середину літака з метою заарештувати Овечкіних. Чотири члени родини покінчили самогубством Крім того спеціяльні частини КҐБ у перестрілці забили стюардесу і чотирьох пасажирів.

ВИСТУПАЮЧИ В РЕЗИДЕНЦІЇ амбасадора ЗСА до Совєтського Союзу Джека Матлока, академік Андрей Сахаров, відомий правозахисник, частинно регабілітований після приїзду в Москву із внутрішнього заслання у місцевості Горький заявив, що проголошені генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим реформи зустрічаються із серйозним спротивом консервативних членів у Політбюро і Центральному Комітеті КПСС. На його думку спротив консерватистів, яких очолює у Політбюро Єгор Лігачов, становить дуже поважну загрозу політиці гласности і перебудови.

В АМЕРИЦІ

МАЙКЛ ДІВЕР, КОЛИШНІЙ заступник шефа персоналу Білого Дому, розповідав про свою боротьбу з алькоголем і про те скільки болю він завдав своїм рідним. Все це діялось минулого тижня перед Томасом Пенфілд Джексоном, суддею федерального окружного суду у Вашінгтоні. Виглядає, що метою такої сповіді було зм'якшити настанову судді і його присуду. Мабуть мав він успіх бо Діверові, якого визнано винним за брехню під присягою, суддя присудив три роки ув'язнення у завішенні 1,500 годин дарової праці для громади та 100,000 грошової кари. Зовсім не такого покарання сподівався спеціяльний прокуратор Вітні Н. Сімур.

ПІСЛЯ ТРИМІСЯЧНИХ ПЕРЕГОВОРІВ поміж Конгресом і Білим Домом узгіднено справу першої зміни за останніх 53 роки у допоміжній програмі для потребуючих. Першою вимогою в цій зміні — це обов'язкова участь у федерально зорганізованій програмі праці. Голова сенатської комісії Лойд Бентсен, теперішній кандидат демократів на віцепрезидента і голова комісії в Палаті Репрезентантів, конгресмен Ден Ростенковскі, демократ з Ілліной, обидва висловилися з великим задоволенням про це рішення. В загальному сподіваються, що цей законопроєкт в справі „велферу" буде одобрений без жадних затримок.

НА XXIV ОЛІМПІЯДІ В СЕУЛІ зайшли деякі зміни, бо в Бена Джансона, першуна в бігу на 100 м. забрано золоту медалю, а його самого дискваліфіковано. Все це є наслідком того, що при перевірці виявлено, що він вживав пілюлі для підсилення енергії та розвитку мускулів. Міжнародний олімпійський комітет проголосив висліди рішення з додатком, що американський змагун Карл Луїс, який здобув друге місце є тепер піднесений до першого. Відповідальні чинники Олімпійських Ігрищ заявили, що перед Джансоном шістьом іншим змагунам відібрано здобуті медалі і видалено їх з Олімпіяди: двом болгарським штангістам, одному еспанському штангістові, одному еспанському змагунові в п'ятизмагу, одному мадярському штангістові та одному австралійському змагунові в п'ятизмагу.

СОРОК РОКІВ ПРОМИНУЛО з того часу, як президент Геррі Труман закликав до міжнародної угоди проти ґеноциду, а два роки після того, як Сенат вкінці погодився на участь ЗСА в переговорах щодо такої угоди, закон котрий зробив би цю угоду правосильною в ЗСА й досі не може видістатися на денне світло в Сенаті. Цей закон потвердив би дефініцію ґеноциду, одобрену міжнародною комісією, як вбивств „з метою винищення частинно або в цілости, національної, етнічної чи релігійної групи". Виявляється, що затримує ратифікацію сенатор Стром Тирмонд з Південної Каролайни, який хоче додати до закону смертний присуд для тих, що доконують ґеноцид.

РОЗДУМУЮЧИ НАД НЕДІЛЬНОЮ публічною телевізійною дебатою між президентськими кандидатами обидвох партій, знавці тих справ ствердили, що як і раніше ці їхні полемічні змагання дуже часто натягали правду. У багатьох випадках кандидати обмінювались неперевіреними статистичними даними, незнаними прізвищами, язиколомними словами і тільки правдоподібними фактами. В дійсності — це було в найкращому випадку дискусійним, дещо зумисно перекручено, щоб себе поставити в кращому світлі чи свого противника в поганому, а деякі твердження були зовсім неправдиві.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 3[illegible] Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і „money orders" виставляти на "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Перша дебата президентських кандидатів

Ще в неділю, 25-го вересня 1988 року, у той сам день, коли ввечері, від години 8-ої до 9:30 відбулася перша, передавана через усі телевізійні станції, дебата між двома кандидатами на президента ЗСА, республіканським віцепрезидентом Джорджем Бушем і його демократичним суперником Майклом Дукакісом, губернатором стейту Массачусеттс, можна було вичитати в „Ню Йорк Таймсі" — і напевне в численних інших великих газетах, — що ця дебата матиме вирішне значення на вислід виборів 8-го листопада цього року. Після вислухання всієї цієї дебати та коментарів дикторів отих телевізійних станцій можна сумніватися, чи дійсно дебата Буша і Дукакіса матиме поважний вплив на вибір голосуючими — котрий із цих двох суперників кращий, котрий із них більше годиться на найвищий пост в американській великодержаві. Дебата не принесла ніякої сенсації. Кожний із двох кандидатів виявив у своїх відповідях на ставлені їм запити той свій політичний світогляд, що його вони виявляли вже у своїй виборчій кампанії. Найбільше з цієї дебати скористав Майкл Дукакіс, бо він усе ще був більшості громадян просто невідомою фіґурою — в минулу неділю 100 мільйонів осіб побачили його і слухали його, — віцепрезидент Джордж Буш не потребував представляти себе, всі його знали.

Троє журналістів, представників трьох найбільших телевізійних станцій, ставили запити, які торкалися таких проблем: пошесть наркотиків, бюджетовий дефіцит і податки, опіка над здоров'ям, зокрема боротьба проти невиліковувальної недуги АІДС, прикмети лідерства, консерватизм і лібералізм, проблема бездомних, судочинство і кара смерти, оборона країни і різні роди зброї, закордонна політика, — широчезний засяг проблем внутрішньої і закордонної політики. Все ж, не вичерпано всіх отих проблем, бо, наприклад, не було мови про відношення президентських кандидатів до Церкви і релігії. Дебата велася у просторій авдиторії університету у Північній Каролайні і кількасот осіб авдиторії оплескували в різних місцях дебати то одного, то другого кандидата. Коли після закінчення цієї дебати виринув запит: „Хто виграв? — Негайно переведений опит (невідомо ким і серед кого) виявив перемогу Дукакіса. Він добрий промовець, його відповіді летіли, наче стріли із скорострілa, він демагог і знає, що подобається спухачам. У цьому відношенні він дійсно мав перевагу над Джорджом Бушем, який, — як заявив голова його виборчої Джеймс Бейкер — „Буш не адвокат і він не промовець". Але кожний вдумливий глядач чи пак слухач цієї дебати мусів ствердити, що Дж. Буш — це державний муж із величезним досвідом і знанням усіх проблем внутрішньої і закордонної політики. Він був спокійний, зрівноважений, не хвилювався, також своїм зовнішнім виглядом мав перевагу над Дукакісом, бо високий, стрункий, коли Дукакіс дуже низького росту. Проте він, Майкл Дукакіс, дуже зарозумілий, певний себе і вірить, що він „лідер".

Джордж Буш старався доказати, що Майкл Дукакіс — це лівий ліберал, але не заперечував його патріотизму. Не вважаючи на це, Дукакіс кількратно застерігався, що ніби Буш піддає під сумнів його патріотизм та висловлював своє обурення. Дукакіс був аґресивний, а його дорадники звернули були йому увагу, щоб не підкреслював своєї опозиції проти видатків на збройні сили — і він цього вже тепер не робив. Зате промовчав закиди Буша, що він, Дукакіс, у своєму стейті ставиться ласкаво до злочинців аж до такого ступеня, що засудженим за вбивство дозволяє відвідувати свої родини у неділю та дає помилування засудженим у судових процесах. І тому теж промовчав, чому поліція у столиці Массачусетс Бостоні заявилася за Бушем і запросила його на виступ на терені цього міста.

У жовтні має відбутися ще друга й остання дебата між оцими двома кандидатами. Можна повторити те, що на цьому місці неоднократно вже сказано: американські виборці дуже химерні. Вони керуються такими критеріями у своєму голосуванні, яких ніхто не може передбачити. Не можна теж сьогодні стверджувати з цілою певністю, що ця минулонедільна дебата і прийдешня в місяці жовтні цього року матиме вплив на голосування. На холодний розум повинен би виграти Буш, бо в Америці збережено гасло Роналда Реґена „Мир і добробут", безробіття обнизилось до такого ступня, як не бувало за останніх 50 років (5 відсотків і нижче) і не Дукакіс, а Буш має кращі кваліфікації бути президентом. Але хто його [illegible] поведуться виборці?!

Ярослав Курдидик

КИТАЙ КОМПЛІКУЄ МІЖНАРОДНУ СИТУАЦІЮ

Громадська опінія у ЗСА, так заабсорбована приготуванням до найближчих президентських виборів, що деякі почини, хоч і замітні своєю вагомістю, здається — неначебто відсовуються на дальші місця. Спираючись на повідомленнях із різних джерел, а зокрема на фахових книжкових і журнальних виданнях, а між іншими на огляди Вашінгтонського Інституту для близькосхідньої політики можемо у великій мірі переповісти про вельми важливі зрушення і їхні зміни, що заіснували у політичній і мілітарній царинах.

І такі зміни та зрушення, постійно і безперебійно діють: деякі поміж ними є велетенського силового значення, хоч і чимало з них наистрогіше засекречені, але в ряди-годи фахові аналітики намагаються на свій питомий лад їх розшифрувати, зокрема їхнє самовиявлення і властивість.

Ось для прикладу, щойно тепер після покищо доволі ще релятивного замирення між Іраном та Іраком, виявляється, яку то немаловажну ролю у продовжуванні цього конфлікту, відіграв Китай... Як це тепер унагляднюють достовірні джерела, то Китай постачав понад п'ять років обидвом воюючим сторонам, різнотипну зброю. А між доставцями, що в загальному сприяли, підсилювали і продовжували цю жорстоку і безглузду війну, Китай висунувся на чільне і передове місце.

Для яснішого погляду варто згадати, що посеред 10-ох міжнародних продуцентів і продавців зброї т. зв. Третьому світові — Китай за чергою 3-посеред вагоміших доставців, як СССР із 60, Америка із 26, Франція 16 більйонів долярів, Китай зайняв четверте місце, продавши різним країнам зброї за 6 більйонів долярів. І щойно після нього із далеко нижчими цифровими відношеннями у продажі ідуть: Західня Німеччина, Великобританія, Італія, Чехо-Словаччина, Еспанія і Бразилія.

Поселення у продукції зброї Китаю, почалося із звичайною швидкістю зрос тати особливо із того часу, відколи Конгрес, під впливами „жидівського лабби" відмовив у продажі, зокрема Савдійській Арабії, ракет середнього засягу типу „Лейнс" і обмежив доставу джетових винищувачів типу Ф-15 до мінімум. Тран сакція напочатку охоплювала 4-5, а згодом зросла до 10-12 більйонів дол. Найбільше затривожив Ізраїль, що Китай готовий продати Савдійській Арабії ракети типу „Східній вітер" із засягом 1.200 миль, а згодом Китай таки доставив потайки ракети „ЦСС" із радіюсом на 1.550 миль. Надобавок, Китай продав їх по такій конкуренційній ціні, що в неї не змогли б вкластися ЗСА, Великобританія, чи Франція.

Ракети ці розміщено у про мірі 60 миль від столиці Ріядг і щойно після встановлення там комплетних викиднів, король Савд повідомив „чемностевим порядком", Вашінгтон, що на території Садійської Арабії, вміщено щоправда чергу ракет типу „ЦСС", але всі вони не випосажені у нуклеарні заряди, а у звичайні заряди із ТНТ.

Якщо ж зважити, що Китай є четвертим за чергою доставцем Третьому світові, то збройні спеціялісти намагаються проаналізувати і виявити, яким то державам крім Савдійської Арабії, він доставляв модерну зброю? Ось виявляється на основі просліджувань Комісії для збройних справ, яка діє і є на послугах Британської крайової оборони, що одним із чільних покупців зброї у Китаю, був Іран, якому Китай кожнорічно доставляв пересічно суму біля одного більйона дол. У цю суму входили — літаки, артилерія і понад 100 ракет типу „Сілк ворм", які то увели були, чимало стратегічного і бойового заколоту у Перську затоку.

А водночас і впарі з цим, Китай доставляв Іракові, у першу чергу бомбардувальники вивінувані у протикорабельні низькополетні ракети. Крім того Іракові було доставлено 400 танків і 350 самохідних гармат, 200 опанцерених транспортерів і протитанкових винищувачів. Та найбільш, кажуть збройні речники, Китай допоміг змодифікувати доставлені йому ракети „СК-УД-Б" до такої міри, що ними зумів Ірак посягнути, аж до столиці Теграну. Закинувши у глибше запілля Ірану біля 200 таких ракет, він зумів заламити те, що було найсильнішою зброєю проти нього — мусулманський фанатичний фундаменталізм", що його доволі успішно використовував Хомейні.

За оцінюванням збройних знавців, китайський комплекс „Північнокитайської індустрії Ко. — просто неймовірно розрісся. Усі фабрики тепер майже усучаснені і, завдяки імпортованій зі Заходу технології, як теж і при допомозі вишколених поза кордонами Китаю інженерами — конструкторами, фізиками і хеміками, дорівнюють у багатьох випадках таку досі „ославлюваній індустрії" у західньому світі. А за останніми збройними вістками виявляється, що Китай намагається добитися чільних досягнень і намагається вдосконалювати три окремі збройні царини: Розбудову важких підносно-ракетних двигунів до закидування ракет у міжпростірність, вдосконалювання приблизного американського типу „Сайд-вінд", але і своєї влас ної продукції, ракети проти підводних човнів і танків.

Та найбільше уваги Китай відводить дослідам над побудовою типу ракети, що її з такими успіхами, продукує Франція — „ракети ЕК-СОТ".

Непокоять Близький Схід, а зокрема Ізраїль вістки, що Китай продає постійно зброю таким арабським державам, як — Єгиптові, Сирії, Іракові, Альжирії, Лівії... Хоч у відповідь на таку евентуальну арабську загрозу „Джерузалем Пост" дав таку перестрогу: Якщо б наші арабські сусіди поважилися виступити проти нас, то ми маємо найприцільнішого типу ракети, типу „Єрихо-І" і „Єрихо-2", якими можемо кожночасно знищити кожну столицю, у будь-якій арабській державі"...

Інтерв'ю з головою ЗП УГС

Наш кореспондент зустрівся з головою Закордонного Представництва Української Гельсінкської Спілки Миколою Руденком і поставив йому кілька запитань, що торкаються останньої заяви представництва з приводу національно-демократичного руху в Україні („Свобода" ч. 172 з 9-го вересня 1988 року).

К.: Миколо Даниловичу, редакція „Свободи" отримує багато телефонічних нарікань стосовно одного абзацу в надрукованій нашою газетою заяві представництва. Люди питають: що мало на увазі представництво, засуджуючи, як сказано в заяві, „крикливий націоналізм"? Як саме належить тлумачити цю дивну й незрозумілу дефініцію?

М. Р.: Якщо багато люде не розуміє, про що йдеться у згаданому абзаці, то це означає, що він зредаґований невдало. З позицій дисидентського досвіду ця фраза не викликає сумнівів і запитань. Проте ми повинні були врахувати, що заява, по суті, адресована українській діяспорі, а це вимагає політичної виразнішої мови. Я не хочу широко цитувати це місце в нашій заяві — хто бажає об'єктивно розібратися в суті справи, той знайде заяву і перечитає ці рядки, не вириваючи їх із контексту.

К.: Дозвольте процитувати фразу, яка викликала невдоволення і навіть обурення. Ось вона: „Крикливий націоналізм, який ображає інші народи (росіян, жидів, поляків тощо) не має нічого спільного з національними патріотизмом — він є його вельми небезпечний ворог".

М. Р.: Нам взагалі не властиве слово „жиди" — в поданому до редакції тексті стояло „євреїв". Це ще одна відмінність у мисленні й термінології. І це, мабуть, природно: якби ми „навчилися" спритно підроблятися під українців діяспори, ми були б нашим землякам у західньому світі і нецікаві, і взагалі непотрібні. А найголовніше те, що в цьому разі діяспора нічого б не знала про сучасні форми мислення патріотичної інтеліґенції в Україні. Чи була б у цьому якась користь? Отож ні, ми не повинні вимагати неможливого від діяспори, ні діяспора не повинна вимагати неможливого від нас. Саме в цьому й полягають найголовніші принципи плюралізму, по за якими демократія існувати не може. Гласність, панове, гласність! Для діяспори вона так само корисна, як і для нашої Батьківщини.

К.: Хотілось би дістати уточнення з приводу сумнівних рядків у вашій заяві.

М. Р.: Давайте повернемось до фрази, яка викликала невдоволення. Перед цією фразою сказано, ось що: „Вони розуміють, що майбутня українська держава має стати матір'ю не лише українського народу, а також національних меншостей, які живуть на українській землі". Отже ясно, що наступна фраза, яка чомусь сприйнята, як політичний закид українському націоналізмові взагалі, жадною мірою не стосується ні діяспори, ні будь-якої партії в ній. Це, даруйте, лише прикре непорозуміння. Нас правді йдеться про громадянське й духовне обличчя діячів УГС, тобто подасться об'єктивна інформація, котра, на наш погляд, є вельми корисна для української громадськости на Заході. Ми, Закордонне Представництво, взагалі не маємо права втручатися в партійне життя діяспори. Та й не втручаємось, а лише розповідаємо, що сьогодні діється в Україні.

К.: Гаразд, нехай так. Але, що саме ви називаєте „крикливим націоналізмом?"

М. Р.: Націоналізм буває різний. Є націоналізм оборонного характеру, котрий, як вам добре відомо із книги Івана Дзюби, позитивно оцінював навіть Ленін. То невже ж люди, що каралися за такий націоналізм в совєтських тюрмах і концтаборах, здатні до нього ставитися неґативно? Таке припущення виглядає абсурдно. Про агресивний націоналізм московських націонал-большевиків я писав немало. Ці два протилежні за змістом види націоналізму (український оборонний і російський агресивний) можуть бути охарактеризовані за допомогою чітких політичних дефініцій. Але ж, як у політичних дефініціях охарактеризувати безкультурний, нецивілізований націоналізм, який здебільшого трапляється серед людей малоосвічених? Ось його найтиповіший зразок: „Геть кацапів з України!" Або жидів. Або поляків. Далі можна перелічити багато національностей. В трохи культурнішому варіянті цей вид націоналізму виглядає так: „Україна — для українців!" Але в суті своїй він нічим не різниться від попереднього варіянту. Саме цей вид націоналізму ми й назвали крикливим, бо він виходить за межі науково-політичних дефініцій. Його ще можна назвати побутовим націоналізмом. Але від цього його шкідливість не зменшується, бо саме він є найбільш поширеним.

К.: Чи ви не перебільшуєте його шкідливість?

М. Р.: Ні, не перебільшую. Повірте, наші найзапекліші вороги, якими є московські націонал-большевики, дуже хотіли б, щоб цей вид націоналізму охопив якомога ширші верстви народу в Україні. В цьому разі у вирішальний час замість розбудови самостійної державности ми б отримали міжнаціональну різанину — і саме це було б сподіваним порятунком для московських імперіялістів. І навпаки: якщо ми будемо дотримуватись розсудливої національної політики, у нас з'явиться багато друзів серед національних меншостей. Адже тоталітарна система уярмлює не лише українців. Протиставлення їй справжньої демократії та національної толерантности вельми зміцнить наші позиції. Ось, що ми мали на увазі, засуджуючи крикливий націоналізм. Що це стосується не діяспори, а виключно національних відносин в Україні, стає доволі ясно, якщо згадану фразу не виривати із загального контексту. Та все ж належить визнати, що піддане критиці місце зредаговано нами невдало — інакше не виникли б такі сумні непорозуміння. Дякую за можливість уточнити нашу національно-політичну позицію.

Володимир Жила

ПЕРШИЙ ЗБІРНИК НАУКОВОГО КОНҐРЕСУ

*„Збірник Мовознавчої Комісії" (*Congressus Series Philologica*). Праці Наукового Конгресу в Тисячоліття Хрищення Руси-України, т. І, за ред. Олекси Горбача, Серія: Наукової Записки УВУ", ч. 13 (Мюнхен: Український „Збірник Мовознавчої Комісії" (*Congressus Series Philologica*). Праці Наукового Конгресу в Тисячоліття Хрищення Руси-України, т. І, за ред. Олекси Горбача, Серія: „Наукові Записки УВУ" ч. 13 (Мюнхен: Український Вільний Університет, 198), стор. 245, ціна 30 дол.*

Нещодавно вийшов у Мюнхені „Збірник Мовознавчої Комісії", том І. Ця книга — це вклад мовознавців діяспори до відзначення святкувань великого ювілею. У збірнику висвітлюється цілий ряд цікавих проблем, які торкаються мовознавчих питань з галузів релігії і церковного вжитку. Редактор називає це скромним вкладом у скарбницю українського мовознавства. Мусимо ствердити, що в Україні цим питанням зовсім не присвячується уваги й так те, що було розроблено в минулому забуто, а нового нічого не зроблено, бо це, мовляв, не в дусі сучасних вимог марксистсько-ленінського вчення. Таким чином, розроблені питання в рецензованому виданні набирають ще більшого значення.

Отже розглянемо те, що зроблено в діяспорі. Це дає нам змогу зберегти потрібну перспективу й показати, що все ж таки в цій важливій ділянці щось робиться. Це, без сумніву, заслуговує на схвалення й обов'язкове продовження.

У рецензовану книгу ввійшли такі праці: „Цитування й парафрази св. Письма в творчості Т. Шевченка" Анни М. Власенко-Бойцун; „Мовостиль новітніх перекладів св. Письма на українську мову в 19-20 вв." і „Українська народня релігійно-християнська термінологія й лексика" Олекси Горбача; „Давньохристиянська тема у творчості Л. Українки: мовні засоби й льокальний кольорит" Володимира Жили; „The Word for 'God' (bogz) in Kievan Rus" Івана Г. Коровицького; „Боротьба за народну мову в церковному вжитку (Спроби перекладу св. Письма від 16-го ст. почавши" Василя Лева; „Народня церковно-релігійна термінологія й лексика в говірці бачвансько-срімських українців („русинів") у Юґославії" о. Романа Мізя; „The Lord's Prayer' (Old Church Slavic) „in Polissian Dialect" Івана П. Паульса; й „Мова перекладу Нового Завіту П. Морачевського" Марії М. Пшепюрської — Овчаренко.

Продуману й струнку композицію збірника порушують, на нашу думку, хіба що перша й четверта статті („Цитування й парафрази св. Письма в творчості Т. Шевченка" й „Давньохристиянська тема у творчості Л. Українки: мовні засоби й льокальний кольорит"), які явно не на місці. Доцільніше було б дати матеріял про Лесю Українку наприкінці, а тоді замкнути зміст збірника парафразами св. Письма в творчості Т. Шевченка. Мусимо звернути увагу, що тут абеткова система (за прізвищами авторів) не підходить, бо вона порушує загальну систему збірника.

А тепер відзначимо характерніші ознаки деяких статтів. І так, перша стаття стала сильним показником релігійної ерудиції Шевченка, який спираючись на глибокі християнські засади, став речником поневоленого народу та захисником його національних і суспільних прав. Важливою рисою статті „Мовостиль новітніх перекладів св. Письма на українську мову в 19-20 вв.", вважаємо синтетичність її викладу та загальну тенденцію до розкриття ідейно-естетичних і мистецьких особливостей окремих перекладів. Цінним є тут також виявлення нових підходів у шуканні кращих якостей у процесі перекладання під впливом загального літературного спілкування. Цікаво відзначити, що для автора мовостиль — це не тільки сукупність прийомів у використанні засобів мови, властивої для релігійного жанру, але також сукупність ознак характерних для української народної мови XIX— XX віків. Стаття написана вдумливо й талановито при використанні широкого й добре зорганізованого матеріялу. При чому тут все здійснено не шляхом простого переймання уже готових положень, а виконано творчо в результаті чого вироблено власну оригінальну систему. Також і праця „Українська народня релігійно християнська термінологія й лексика" заслуговує на окреме відзначення, бо в ній дуже уважно висвітлено питання термінології і лексики, а крім цього читач відчуває тут серйозне усучаснення явищ минулого.

(Закінчення на стор. 4)

Д-р Осип Кравченюк

ОТЕЦЬ І. ВОЛЯНСЬКИЙ І ЙОГО „АМЕРИКА"

II.

Під час перебування Сіменовича в Галичині восени 1988 року Франко віднісся до нього досить непривітно і, як пише Павлик Драгоманову (23-го грудня 1888), ніколи не зайшов до Сіменовича, а й у себе дома нерадо приймав, або й зовсім не приймав". Лиш на прохання Павлика Франко дав Сіменовичеві кілька своїх видань, але менше, чим цей його просив, а про свою поїздку до Америки не дав ніякої відповіди. Павлик був певний, що Франко туди не поїде, мовляв, батьки жінки поета на це не дозволять. При такому стані, заходить питання, чому Сіменович не запропонував Павликові обняти редакторство „Америки". Адже ж він найбільше з-поміж галицьких українців цікавився життям наших еміґрантів і втримував контакт з о. Волянськими. Відповідь на це питання дає сам Павлик у листі до Драгоманова від 11-го грудня 1888 року. Там він пише, що Наталія Кобринська, у якої побував Сіменович, сказала йому довірочно, що ще перед виїздом до Европи Сіменовичові радили не брати Павлика на редактора „через те, що скоро счепивбися з Волянським, а його там конче потрібно."

Таким чином, справа придбання редактора „Америки" залишилася нерозв'язаною, без уваги на те, що Сіменович представляв його (редактора) працю досить приманливою, мовляв, редактор потребував би тільки нотувати факти життя еміґрантів, пояснювати їм історію і сучасний стан ЗСА, а інші матеріяли надсилали б Павлик, Драгоманів і Франко. У той час „Америка" мала 300 передплатників на поселеннях, 80 у старому краю, а свій найбільший дохід мала б мати з оголошень, бо за одну сторінку їй платили 480 долярів. З-поміж трьох вище згаданих осіб тільки Павлик обіцяв Сіменовичові писати кожного тижня огляд австро-угорського руху, за що мав отримувати 25 ґульденів. Це він і робив. Франко, хоч також обіцяв присилати до „Америки" свої повісті й переклади, цього не зробив. Драгоманів обіцяв Павлику вислати дещо для читальні у Шенандоа, а відносно висилки статтей до „Америки" думав почекати, доки не побачить самої газети.

У Галичині Сіменович порушував справу священиків, наборщика для „Америки", працівників для кооператив, лікарів, співаків і співачок для українського театру тощо. До нього голосилося 15 священиків, однак, як пише Павлик Драгоманову (6-го грудня 1888), „це були, або безідейні люди, або москвофіли, або просто хапуни". З-поміж них вибрано о. Константина Андруховича з села Хімчин біля Косова. Погодився виїхати до Америки Степан Гапій, який став дяком у Шенандоа. У травні чи червні 1889 році приїхав сюди лікар Петро Ясінський. Це і були всі здобутки Сіменовича під час його другого перебування у Галичині, звідки він виїхав з о. Андруховичем і Гапієм 5-го грудня 1888 року. Переговори з Антоном Ляхоцьким — „Кузьмою", співробітником Драгоманова в Женеві, не дали успіху.

У квітні 1889 року о. Андрухович став редактором „Америки," а Сіменович виїхав у наступному місяці до Олифанту. Коротко потім прийшло трагічне у своїх наслідках для нашої еміґрації відкликання о. Волянського; він залишив Шенандоа в червні 1889 року. Виїжджаючи, він залишає „Америку" в руках компанії, до якої входили управителі кооператив і о. Андрухович, і дозволив перенести друкарню до Олифанту, коли б у Шенандоа забракувало людей до видавництва. В міжчасі о. Андрухович зрікся свого права до друкарні і виступив з компанії. Пізніше, почувши про можливість перенесення друкарні до Олифанту, він сказав Церковній раді, що друкарня не є власністю о. Волянського (який купив її за власні гроші) і піддав їй думку, щоб вона вимагала від компанії комірного за чотири роки, (коло 480 долярів), мовляв, в роки о. Волянського друкарня містилася у кухні парафіяльного дому.

Відомо, що о. Андрухович не долюблював менаджерів кооператив від самого початку свого перебування у Шенандоа. Тому у зв'язку із справами друкарні й недоліків у кооперативах він написав у 43-му числі „Америки" (1889) статтю „Справи сторожі", у якій закинув о. Волянському, що він віддав крамниці „злодіям". Цей виступ о. Андруховича був початком затяжного конфлікту, що привів до двоподілу української громади у Шенандоа й пізніше коштував їй чимало грошей. У результаті цього спору „Америка" не виходила між 17-им вересня і 7-им листопада 1889 року. Коли ж вона почала появлятися знов, о. Андрухович помістив у 35-му числі таку заяву: „Коли ,Америка' перестала виходити, многі писали мені з запитанням, чому ,Америка' не виходить. Люди ті, що писали, як певно многі інші думали видно, що то я ,Америку' видав. Тим часом газету ,Америку' не видав я; видавала її компанія. Тому „Америка" появляється знову; тільки тепер уже не з рук компанії, — а вже від мене. З днем 1-го листопада перейшла друкарня, а з нею і ,Америка' на власність церкви шенандорської. А що знов завідателем церкви шенандорської є я, так і від тепер друкарнею і газетою я буду завідувати".

Відколи о. Андрухович проголосив себе завідувачем друкарні й 'Америки', характер газети зовсім змінився; вона стала плятформою, з якої він розправлявся з „паничами", управителями кооператив і посередньо з о. Волянським. У 1890 року газета виходила кожної суботи, а з шостим числом від 22-го лютого 1890 року перестала появлятися. На її місце о. Андрухович почав видавати 22-го січня 1891 року свою власну газету „Руске слово". З 48-им числом за 31-ше грудня 1891 року і ця газета перестала існувати. В березні 1892 року „Соєдиненіє" (засноване в лютому того таки року' почало видавати „Американсько-Русскій Вестнік" у Маганой Ситі, а у вересні 1893 року появилося перше число „Свободи".

Про що писала "Америка" і в чому полягала її вартість для іміґрантів-піонерів? Кожне число "Америки" мало рубрики: „З життя русинів", „Вісті з краю" і „З широкого

(Закінчення на стор. 3)

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ: 7-9-го ЖОВТНЯ У ВАШІНҐТОНІ ЗАКРІПІМ НАШУ ІСТОРИЧНУ ПРАВДУ!

ПРОГРАМА У СКВУ В ТОРОНТО

1. **Середа, 23-го листопада**
   а) Пленарна Сесія Секретаріяту СКВУ
   б) Офіційне відкриття Конґресу (вечір)
2. **Четвер, 24-го листопада (ранок)**
   а) Звіти:
   — Президія СКВУ
   — Контрольна комісія
   б) Обід: спонсор — посадник Торонто
   в) Звіти: Ради і Комісії
   г) Вечір — програма до узгіднення (з'їзди рад і комісій СКВУ і міжкрайових надбудов)
3. **П'ятниця, 25-го листопада**
   а) (ранок) Доповіді запрошених промовців (3)
   б) Обід: спонсор — уряд провінції Онтаріо
   в) Продовження доповідей запрошених промовців
   г) Ювілейний Концерт (Рой Томпсон Голл) — організує Мистецька Рада КУК і Клюб Професіоналістів і Підприємців Торонто. Виконавці: Канадський Український Оперний Хор і Симфонічна Оркестра.
4. **Субота, 26-го листопада**
   а) Звіти:
   — Верифікаційна комісія
   — Статутова комісія
   — Резолюційна комісія
   — Фінансова комісія
   б) Обід: спонсор — Українська Світова Кооперативна Рада
   в) — Вибір членів Президії і Секретаріяту
   — Слово новообраного президента
   — Схвалення резолюцій
   — Закриття Конґресу
   г) (вечір) Конґресовий бенкет: спонсор — федеральний уряд Канади
5. **Неділя, 27-го листопада** — Маніфестація з участю українських молодечих організацій
   а) Екуменічний Молебень — служитимуть митрополити, єпископи і священики Українських Католицької, Православної і Протестантської Церков
   б) Привіти від:
   — федерального уряду Канади
   — Визначного українського парляментариста
   — Новообраного президента СКВУ
   в) Концерт з участю визначних українських хорів і груп
6. **Понеділок, 28-го листопада**

   Організаційні збори членів новообраної Президії і Секретаріяту з новообраним президентом

Реєстрація буде проводитися з 9-ої ранку в середу, 23-го листопада, до 11-ої ранку в суботу, 26-го листопада.

Конґрес відбуватиметься в Toronto Harbour Castle Westin Hotel, адреса: 1 Harbour Square. Реєстраційні картки можна отримати в бюрі СКВУ: 2118-A Bloor St. West, Toronto, Ont. M6S 1M8.

Під час Конґресу в Канадсько-Українській Мистецькій Фундації відбудеться виставка ікон, картин і скульптур визначних українських мистців.

Молоді...

(Закінчення зі стор. 1)

— це група різноманітних індивідуумів з найрізноманітнішими професіями, які згуртувалися з подвійною метою: ділитися поміж собою спільними зацікавленнями, що властиві працюючим професіоналістам українського походження, і щоб допомагати в розвитку й аспіраціях Українському Інститутові Америки. Група є частиною УІА й у всьому підтримує провід Інституту, працюючи для його добра. Щоб осягнути цілі Інституту — першорядної української інституції, для цього всі програми Інституту є на високому рівні, чи це освітні програми, культурні, товариські, чи спеціяльного призначення.

Ці шість років, відколи група зорганізувалася, члени її працюють для цієї мети, вчасно й безінтересовно допомагаючи Інститутові, але теж допомагаючи й взагалі українській справі. Тут можна вказати на барвисті імпрези — поїздка кораблем „У місячному сяйві" навколо Манґаттену, яка дала чистого прибутку 12,000 долярів, що Молоді професіоналісти передали для Анчейн і АОЛПУ на так потрібну оборону доброго українського імени від очорнювання, про що ми всі із сумом добре знаємо. Працю тоді вів в АОЛПУ світлої пам'яти Ігор Ольшанівський, невіджалувану втрату якого й досі гостро відчуває наше поселення в ЗСА. Він бо знав одну найпідставовішу умовину кожного успішного діла — бути у відповідний час і у відповідному місці. Це лише один приклад, а їх є значно більше. Згадану поїздку проведено разом з групами Молодих професіоналістів з Вашінґтону і з Ню Джерзі.

Розпочало свою діяльність це товариство „з майже приватного зібрання" в домі д-ра Сочинського, де були тоді присутні В. Баранецький, ред. Гелен Сміндак, мистець Алекс Гейко, Роман Чайковський та Юрко Мартинюк.

З того часу, завдяки „феноменально-цікавим програмам", за висловом Лади Сочинської, гурт цих молодих серйозних професіоналістів, збираючись щотижня на неформальні зібрання, підготував цілий ряд небуденних імпрез, таких, на які з гордістю можна оглянутися. Це-і Виставка в УІА в 50-річчя трагедії українського селянства — Українського голокосту — штучного голоду (з ласки комуністичної Москви) на Україні 1932-1933 років, яку відвідали маси людей, у тому більшість не-українців, бож Інститут міститься в Манґеттені на розі П'ятої авеню і 79-ої вулиці, якраз на терені найбільшого скупчення музеїв міста; це і 1-го січня кожного року — Забави, на яких здобуваються чималі суми грошей для УІА (приходи рахуються тисячами, а не сотнями). Такі забави — це не тільки імпрези і придбання фондів, але це час теж цікавих зустрічів, важливих розмов і доброї мистецької програми, при перебігові прецікавих образотворчих виставок у той же час паралельно в УІА.

Цього року, чи то пак натупного, бо 1-го січня 1989 року, якраз буде така імпреза в день Нового Року (не в навечір'я). Такі дені прийняття в день Нового року мають вже свою славу, в УІА збираються молоді професіоналісти (і не тільки молоді, а й старші, аби молоді духом) з усіх усюдів Північної Америки; приїжджають навіть з-поза Америки. Це формальна оказія з добірною „живою музикою", — каже панна Люба, на яку прибуває десь зо три сотні людей (Інститут не має вміщати більше). Ці прибулі, — продовжує вона, — почують потім по нюйоркчанах по десять чи по-тузіну на перше діпше мешкання багатьох із головної управи групи.

Кожної середи, о 7-ій годині вечора, Молоді професіоналісти на сходинах вітають щиро у своєму гурті нових кандидатів на членів і завжди добір йде по тій лінії, щоб „затримати різноманітність у фахах і в зацікавленнях", бо тоді „можуть бути різноманітні імпрези, бо є наявні різноманітні експерти", — каже голова групи. Сама Лада Сочинська студіювала передмедичні науки в Бостонському університеті з думкою спочатку йти слідами свого батька-лікаря. Але життя покликало її на студії політичних наук, совєтознавства й вивчення проблем Східньої Европи. Однак і ця ділянка мусіла поступитися медичній технології, з чого пані Лада здобула диплом в Ню Йорку і тепер працює медичним технологом в науково-дослідній лябораторії в індустрії Fisher Scientific Diagnostic Division, де освоює нову автоматичну машинерію для удосконалення тестів крови, бо це коагуляційна консультативна ляборатория. Містоголова групи Люба Кос, родом з Філядельфії, натомість математик; вона, проте, після завершення студій математики в Дрексел університеті перекваліфікувалася на економічно-фінансове плянування, для цього здавши приписаний іспит. Тепер вона має своє власне підприємство L.M. Kos Finnancial Services для плянування пенсійних програм, спеціялізуючись також у бенефітах для працівників різних корпорацій, і дає поради й виготовлює програми „фінансові дезигнації" для приватних осіб, як і для підприємств і інших установ. Обидві вони також свідомі члени української спільноти, звідси і їхня праця для УІА. Група ідеально доповнює діяльність Інституту, вносячи „молоду течію", і працює в усіх ділянках програм УІА. Сміючись, розповідають гості в редакції, який „фан" вони мають, пишучи й адресуючи кожночасно 1000 листів із запрошеннями на імпрези УІА і групи (ах, ті апострофи!).

Ірина Стецура, програмова керівниця УІА, буває на їх сходинах і радо співпрацює з ними. У публічних зв'язках і з пресою допомагає ред. Марта Коломиєць, як і інші доброворольці, що їх є чимало. Члени не мають членських внесків, тримаючись принципу, що, адже УІА згодом побиратиме і від них (від молодих професіоналістів, які перейдуть у повне членство в Інституті, де членське одноразове є 1000 дол.), що вже й стається, бо деякі члени групи вже є повноправними „поруч із старшими" членами УІА, а Л. Сочинська належить навіть до Ради Директорів УІА.

„Ми є дуже серйозна група", — кажуть молоді відвідувачі в щоденнику, — і працюємо всі добровільно на тих відтинках, що потрібні УІА". Крім товариських сходин, були й будуть лекції, як наприклад, цікаві лекції про зміну федерального податку, який перевела на весні ц.р. сама панна Люба в березні м-ці, а два тижні пізніше дав лекцію податковий фахівець Натан М. Перлмуттер. Були й інші цікаві лекції-фільми, коли фільмовий режисер і автор сценарію Ігор Волянський презентував тут фільм-комедію власного виробу та інші фільми з України.

Багато для розвитку цієї групи Молодих професіоналістів зробив попередній голова товариства Юрій Мартинюк, що очолював його п'ять років. Тепер, маючи роботу, яка вимагає частих подорожей поза Ню Йорк, пан Юрко не міг продовжувати головство, але він і надалі працює в групі, даючи поради, що і як. Значний вклад праці дав також Роман Чайківський, журналіст і автор, який працює „фрі ленс" для американської періодики. До головної управи належать ще Ганися Стадниченко, секретар групи. Сама вона інженер плянування в Порт Аусторіті в Ню Йорку, тому не змогла прибути в редакцію на розмову. Так само Орися Стрижак, скарбник групи, зайнята на відповідальній посаді банківництва (Сіті банк). Всі вони вже працюють у своїх фахах, але радо вітатимуть і нових членів у групі і не тільки тих, які вже мають свою професію, а і тих, що ще йдуть до неї, — студентів та інших молодих (і середніх) людей українського походження, які стримлять д'горі!

У НЮЙОРКСЬКОМУ СТЕЙТІ продовж сімох місяців лава присяжних досліджують правдивість оскаржень 16-літньої муринки Товани Бролі, що нібито її схопили і знасилували білі чоловіки. Перевірка виявила, що всі ці обвинувачення були зфабриковані. Виявляється, що ціла афера, яка стала символом расизму була нічим іншим тільки фантазією ментально хворої молодої людини, яку відтак старались використати негритянські провідники.

Отець...

(Закінчення зі стор. 2)

світа". У першій із них були новини з різних поселень наших імігрантів — заснування братства, кооператив, читалень, хорів, повідомлення про смертні припадки робітників на місцях праці тощо. „Вісті з краю" присилав Михайло Павлик, або їх складали на місці за галицькими газетами, переважно за „Ділом". Галицькі й американські газети служили джерелом для рубрики „З широкого світа". „Америка" містила матеріяли про давніші чи сучасні історичні події, як от: Бразилія республікою; Демократи побідили, Мадярські демонстрації, Інавгурація нового президента, Ювілей французької революції (усі 1889 р.). Друкувались у ній оповідання Данила Млаки (Ізидора Воробкевича) „Амвросій Остапкевич" і „Мурований кінь", Степана Волоха „Циганка", китайська повість Вонг Чінфу, дальше поезії, приказки і гумор. Відозви о. Волянського „До мої возлюблених во Христі", його статті „Перед Воскресенням" і „По Воскресенню", заклики до читалень становили дальший зміст газети.

Багато уваги „Америка" присвячувала збудженню серед серед імігрантів національної свідомости і покращанню їхньої поведінки. Вона закликала їх не називати себе „гунгарами", а русинами, (або „греко-католиками"), навчала їх жити чесно, не вживати алькоголю, одягатись чисто, втримувати чистоту дома, жити дружньо з американськими робітниками, цікавитись їхнім життям і ставати громадянами Америки. „Америка" вимагала, щоб наші імігранти не стидалися бути собою і погрожувала, що оголошуватиме прізвища тих із них, які, маючи на місцях своїх душпастирів, ходили до чужих і так ставали перекинчиками. Дуже близьким серцю о. Волянського було робітниче питання. У своїх проповідях і на сторінках „Америки" він вияснював нашим людям їхні права, підтримував страйки, але противився їм, коли вони виходили поза рамки дозволеного.

Щоб улегшити імігрантам життя, він заохочував їх у „Америці" засновувати рільничі спільноти (ч.31, 1889), а „Америка" повідомляла про наших хліборобів у Висконсині (Теофан Згид?), Стрітор, Ілліной (Гриць Гордан) та в стейтах Ню Йорку, Ню Джерзі, Коннектикат і Пенсильванії. Тому, що наші робітники часто падали жертвою різних чужих спекулянтів, газета остерігала їх перед тими „фальшивими пророками", обманцями у статтях „Фальшиві пророки" (ч. 40, 1889), „Жиди, а шифкарти", (ч. 39,1889) та ін. Були в „Америці" також комерційні оголошення, які приносили редакції дохід, але, з другого боку, спрямовували деколи легковірних робітників у пастку нечесних чужинців, як от у випадку жида, Макса Ґольдберга, який реклямував свій „банк", а за деякий час утік, очевидно, з людськими грішми.

На протязі майже п'ятирічного існування „Америки", весь тягар праці над її виданнями лежав на плечах о. Волянського, його дружини, В. Сіменовича і нарешті о. Андруховича. Принагідними співробітниками були: Діонізій Салій (Шенандоа, потім Плимут), Григорій Вархол (Міннеаполіс), М. Білий (Шамокін), Гриць Гордан (Стрітор), Іван Югик, а з Европи Михайло Павлик. Невдача з намаганнями отримати постійного редактора й добрих співробітників з Галичини позначилась на низькому рівні „Америки", про що писали о. Нестор Дмитрів і Дмитро Капітула. Зате Е. Н. Матросов, автор статті „Заокеанська Русь" (Історіческій Вестнік, чч. 77-78) з признанням висловлювався про поступовість „Америки" та про корисну роботу, що її вона виконувала серед імігрантів. Із поданого вгорі неповного змісту „Америки" ми бачимо, що поруч різних недоліків, вона була корисним підприємством у час, коли наші робітники не мали доступу до англомовної преси. Для тих, що вміли читати, а через них також для неписьменних рідна газета була одиноким зв'язком із зовнішнім світом і давала свій вклад у їхню просвіту. Велика шкода, що відкликання о. Волянського й посталі з цього приводу непорозуміння у наших громадах приспішили кінець нашої першої газети. Ми думаємо, що дальше перебування о. Волянського в Америці було б запевнило дальше існування „Америки", **а через неї єдність нашої імміграційної спільноти.**

Український активіст вітав сен. Д. Квейла

Головний радний УНСоюзу Андрій Кейбіда, який є активний в радах Республіканської партії і є членом Етнічної ради в Ню Джерзі, зустрічав з багатьма іншими політичними активістами стейту сен. Дена Квейла, кандидата Республіканської партії на віцепрезидента ЗСА, біля Статуї свободи під час Дня Праці. На фото вгорі — А. Кейбіда у розмові з сен. Квейлом.

Відбулися...

(Закінчення зі стор. 1)

зовою вкладкою (E65 SP), 362 грамоти на ціле життя з одноразовими вкладками (W SP), та 49 грамот термінового забезпечення молоді до 23-го року життя (1-23).

Стали теж більш популярними після реформи з вересня 1987 року нові грамоти термінового забезпечення із значно зниженими вкладками, яких з кінцем липня 1988 року було 409, кляси термінового забезпечення на 10 років (Т-10) та 108 грамот кляси термінового забезпечення на п'ять років (Т-5). Все ще не осягнули такої популярности грамоти нових кляс щорічно відновлюваного термінового забезпечення (ART) та термінові грамоти на 30 років із зменшуваною сумою забезпечення (DT 30).

Слідкуючи за числами нових членів та збільшенням популярности нових кляс і нових грамот забезпечення, можна ствердити, що УНСоюз знаходиться тепер у переходовому часі. Тому можна сподіватися, що членська кампанія в останніх трьох місяцях 1988 року принесе більші числа нових членів із постійно зростаючими сумами їх забезпечення. Пересічна сума забезпечення грамот, які були видані досі в 1988 році, перевищує суму 7,000 дол.

Для дальшого покращання забезпеченевого підприємства УНСоюзу ідуть тепер підготовчі праці для впровадження нової кляси пенсійного забезпечення, грамоти якого мали б апробату податкового уряду (IRS), та нових договорів додаткового забезпечення платника вкладок, яке звільняло б молодечі грамоти від вкладок не лише на випадок смерти платника, але також у випадку його непрацездатности, як також договорів додаткового забезпечення, яке звільняло б дорослих членів від плачення вкладок у випадку втрати працездатности цих членів.

Рекордовий Відділ все ще працює в неповному складі та далі пошукує двох службовиків на місця тих, які відійшли на пенсію.

Звіти заступників предсідника

Г. Пашен поінформувала про свою участь у союзових турнірах кручлів і голфа в Дітройті і в Чикаго, про святкування ювілею Тисячоліття Євангельсько-Баптистського Об'єднання, яке пройшло дуже гарно і молитовно, як і інші імпрези в Чикаго, з нагоди того ювілею.

Про такі ж святкування у Вінніпегу інформував у своєму звіті мгр І. Геврик, як теж про його участь в градуації „Рідної Школи" у Вінніпегу, 40-ліття Пластової Станиці у тому місті, відкриття пам'ятника св. Володимира, про наради КУК, СКВУ, тощо.

Д-р М. Куропась також звітував про його участь в різних імпрезах, зокрема в з'їзді „Українська Молодь Христові", у похоронах польсько-американського діяча А. Мазевского, прощі в Словтсбурзі, у святкуваннях Тисячоліття в Міннеаполісі, у вічах в обороні І. Дем'янюка, про працю Конґресової Комісії голоду та про її звіт, як теж про свою поїздку до Гарварду, де друкується його книжка п.н. „The Ukrainian Americans: Roots and Aspirations".

Звіт предсідника

Серію звітувань закінчив д-р І. Флис, який зосередився на таких справах, як відкриття бюра УНС у Вашінгтоні, що його очолює головний радний Евген Іванців, а асистентом його є Іван Кунь. В бюрі добровільно по кілька годин працюють українські студенти з терену столиці і околиць; нова будівля на Союзівці для робітників; Конвенція УНС в 1990 році в Балтиморі, де зарезервовано готель Гасто-Рідженсі; про літні програми для молоді на Союзівці та про відділ продажу забезпечення, який очолює Микола Бойко і який поволі починає розгортати працю у співпраці із секретарями відділів, як теж незалежно. М. Бойко дає лекції з ділянки забезпечення бажаючим отримати стейтові дозволи на продаж забезпечення. Головний предсідник сказав, що далі шукається за продавцями забезпечення.

Після кожного звіту була коротка дискусія, а відтак їх прийняття голосуванням. Вичерпавши порядок нарад, д-р І.Флис закрив їх. Екзекутива рішила відбути свої кінцеворічні наради в суботу, 17-го грудня ц.р.

ДОПОВІДЬ ПРО СВЯТКУВАННЯ

Ню Йорк. — Тут у неділю, 2-го жовтня ц.р., о год. 1:30 по полудні у приміщенних дому НТШ, 63 Четверта авеню між 9 і 10 вулицями відбудеться заходами Українського Патріярхального Товариства в ЗСА зустріч з громадянством. Під час зустрічі Микола Галів дасть спостереження про святкування Тисячоліття Хрищення України в Римі й Ченстохові.

ДОРОГІ БАТЬКИ! ПОСИЛАЙТЕ ВАШИХ ДІТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ! УКРАЇНА НЕ МОЖЕ ВТРАЧАТИ СВОЇХ РІДНИХ ДІТЕЙ! БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ, МОЛИТВИ, КНИЖКИ, ЖУРНАЛУ, МУЗИКИ, ПІСНІ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ.

Передо мною великий стіл, на ньому книги. Їх багато. Хочеться заглянути до кожної, хоч би побіжно. Беру першу скраю, несміло відкриваю обкладинку: „Патріярша Літургія", на 12-голосий мішаний хор, з чотирма відмінами 49-52 сталих частин. Рівним, незвичайно старанним почерком написані ноти і слова приковують зір, проникають думку, в якій починають дзвеніти мелодії священної музики, що їх продумав і записав композитор. Замало часу, щоб бути на кожній сторінці, хотіла б оглянути все, хоч би потрохи. Беру книгу за книгою по черзі, гортаю картки й поринаю в щораз новий світ музичного об'явлення релігійної творчости. Змінюються Літургії, вони три-, чотири- і шестиголосі для жіночих, чоловічих і мішаних хорів. Кожна Літургія має кілька відмін сталих частин. Бачу „Похорон мирян" на чотириголосий мішаний хор і на чотириголосий чоловічий хор. Переглядаю музику світську й релігійну концертову. Там пісні на високий голос з фортепіяном, пісні до слів Тараса Шевченка й Уляни Кравченко на три і чотири жіночі голоси, оригінальна колядка „Бог родився" у вісьмох відмінах з різним складом голосів та багато інших...

Переношу свій зір на композитора, який сидить по другій стороні стола і в якого я гостем у його авторській робітні, в парафії церкви св. Архистратига Михаїла у Філядельфії. Невже ця духовна особа так обдарована?

— Отче митрате, це ж праця більшої частини вашого життя. Скажіть дещо про неї. Переглядаючи багатство вашої творчости, гублюся в рахунку. Скільки Літургій ви написали, і всіх творів взагалі?

Отець митрат Зенон Злочовський, парох церкви, усміхається злегка й каже:

— Я написав 84 Літургії зі сталими та змінними піснями, на десять типів різних хорів, по вісім, а на чотириголосий мішаний по 12 відмін сталих, та по одній, часом двох, трьох або чотирьох відмінах змінних частин у кожному типі. Це становить 8,016 сторінок духовної музики, а концертової музики маю 160 сторінок.

— Чому так багато Літургій, отче?

— Є багато в нас церков і багато хорів. Є побажана різноманітність у відправах. Замість співати 20 літ цю саму Літургію, хор повинен мати 20 Літургій у своєму репертуарі на зміну. Я порозсилав різним диригентам хорів різні Літургії. Всі вони є нумеровані.

— А котру Літургію співав хор церкви св. Івана Хрестителя з Нюарку під орудою Михайла Добоша перед Вашим авторським концертом 13-го жовтня 1985 року у Філядельфії?

— Це була десята Літургія, яку я служив як подячну в соборі Непорочного Зачаття.

— Отче митрате, чому ваші Літургії є багатоголосі, коли звичайно Літургії співаються чотириголосим мішаним хором?

ГОСПОДИ, ПОЧУЙ МОЮ МОЛИТВУ!

Отець митрат Зенон Злочовський.

— Коли я з Вроцлава виїздив над море і, проходжуючись його берегом, вслухувався як воно грає, я дослухався цілої симфонії многоголосся. В мені зродилася думка, що годилося б вийти з шаблонної чотириголосої на ширшу, шести голосу хорову форму Св. Літургії й такою формою наголосити повноту священства в єпископа, себто писати шести- а то й більшеголосі архиєрейські Літургії. Многоголосовість це не є щось нового, це є форма, яка була поширена в богослужебній музиці ще в XVII столітті, коли твори були писані на три аж до 18 голосів.

— Отче митрате, скажіть дещо про вашу творчу працю. Як народжуються ваші композиції, чи ваша уява працює і творить скоро, спонтанно, чи потребує довшого дозрівання й еволюційного розвитку задуманої теми?

— **Іноді тема приходить нагло й за один вечір композиція готова, а часом постає в уяві лиш у зародку, вона наростає і щойно по роках переходить на папір.**

— **Бачу, що поруч релігійної, творите також світську музику, хоч відносно менше. Яке є ваше ставлення до обох родів музики? Чи компонування релігійних творів справляє вам, як священикові, більшу сатисфакцію й душевне вдоволення, а також, чи творення священної музики є для Вас доповненням і завершенням вашого священичого стану?**

— **Релігійна музика є для** мене молитвою і розмовою з **Богом, а світська або мирянська концертова музика є бесідою, тобто розмовою з людьми. Писання священної музики — це потреба** моєї душі і мій достойний обов'язок. Якби я не був священиком, не було б цієї музики.

— Отче митрате, коли ви рішилися стати священиком, і чи були деякі вагання відносно цього рішення?

— На свято Успення 1932 року, коли я мав 16 років, прийшла мені думка, що я повинен стати священиком. Вона мене ніколи не покинула. Я здавав собі справу, що на це треба здати матуру, закінчити духовну семінарію й бути допущеним до свячень. Відчуваю, що Бог керував моїми думками, як і керує моєю рукою, що „деякі речі закрив перед розумними і світлими, а об'явив дітям". І саме я є цією дитиною.

— Яка була реакція ваших батьків на вашу постанову?

— Аж по матурі згадав я про це батькам. Були заскочені, але не противилися. Учителі і приятелі докоряли батькам: навіщо здібного й мудрого хлопця віддавати на священика? Такий погляд, що не треба бути мудрим ані талановитим, щоб стати священиком, противився моєму розумінню важливости й призначення священичого стану. Знаю, що мама переживала ці докори, але, коли відвідала мене в семінарії в Перемишлі та побачила, що я здоровий і щасливий, прийшов до неї спокій.

— Отче митрате, коли ви вперше почали займатися музикою і які були твори вашої ранньої молодости?

— На 13-му році життя я вже співав у хорах, на 14-му сам навчився читати голосом ноти. У гімназії почав збирати хорові партитури, а переписуючи їх з позичених нот, зацікавився гармонізацією пісень і так присвоїв собі початки гармонії. Я зорганізував у гімназії мішаний шкільний хор, який співав на шкільних Літургіях. В духовній семінарії я докладно перестудіював підручник до гармонії Райса. Я почав гармонізувати й компонувати твори для голосів та інструментів, укладаючи часто власні слова, які виконували питомці при різних нагодах. Це були пісні гумористичні, поважні, патріотичні, релігійні і святі літургічні. Я управляв також хором питомців на архиєрейських Літургіях.

— Розкажіть ще дещо про деякі особисті моменти вашого життя, що були для вас важні, а напевно будуть цікаві і для нас.

На спокійному обличчі о. Зенона Злочовського на мить з'явилася задумлива усмішка. По хвилині рівним, чітким голосом почав розповідь про давнє минуле: про хлоп'ячі роки, коли в учительській родині, в теплій атмосфері виростали два брати і дві сестри, про надійні шкільні й богословські роки, про лиховісні воєнні часи і про вищі музичні студії, які здобув уже в священичій рясі. Отець пояснює, що коли б почав студіювати музику по матурі, ніколи не дійшов би до священства, бо війна перекреслила б ці пляни. А також коли б звик грати 6-8 годин денно на музичному інструменті, то ледви чи видержав би в семінарії. Неначе на стрічці фільмовій пересувалася мозаїка переживань і пригод молодого душпастиря, учителя, катехита, диригента й композитора, в тяжких обставинах воєнних, серед трудів, невдач і успіхів на рідних землях і в післявоєнних роках у Польщі.

— Отче митрате, ваші музичні студії, які ви здобули й завершили у сфері вокально-композиторській у Варшаві й Познані, ви посвятили головно церковній, переважно богослужебній музиці, що кількістю не можна її навіть порівняти з будь-яким іншим церковним композитором. Ваші твори писані в глибокій релігійній контемпляції, повні духовної снаги. Маючи так велику спадщину, ви не покидаєте композиторської праці й не користаєте із заслуженого відпочинку. Чи тутешні обставини є більш сприйнятливі для вашого творення?

— Без сумніву, так. За 3 з половиною року тут, на американському континенті, я написав стільки само, що в Польщі за 17 літ. Відносно відпочинку, то саме творення священної музики дає мені цей заслужений відпочинок. Хочу й маю надію багато її ще написати, якщо Бог дасть життя і силу.

— Колись я читала в газеті „Наше слово" з Варшави, що ваші церковні твори були виконані на 14-му Міжнародному фестивалі ораторій і кантат у Вроцлаві. Чи можете щось більше про це сказати?

— Так, це було у вересні 1979 року. Хор Державної філармонії з Ополя виконував мою 15-ту Літургію. Спів священика відтворив артист філармонії, бас Войцех Ян Сметана. Концерт закінчено гучним „Многая літа". Наступного місяця, 16-го жовтня, польське радіо у програмі з Варшави передало запис цього концерту, який тривав 45 хвилин. Перше виконання цієї Літургії відбулося 2-го березня 1978 року в Опольській філармонії, її 70-особовим хором. Награну тасьму з нього мені прислано тут до Америки.

— Отче митрате, чи творення релігійної музики в ювілейному році 1000-ліття Християнства в Україні має для вас особливе значення й душевне вдоволення, і чи це вдоволення є більше і глибше, як воно було в усіх попередніх роках вашої творчої праці?

— Очевидно, що так. Заклик Комітету 1000-ліття, щоб з подвоєною енергією творили письменники, науковці, композитори та мистці, я сприйняв серйозно. Цей рік 1000-ліття Християнства дав мені багато надхнення й снаги. За все я вдячний Господеві, бо Він вислухує мою молитву.

Ірина Райнер

СОВЄТСЬКИЙ ЮРИСТ і соціолог опублікував на сторінках тижневика „Аргументи і факти" статистику самогубства в Совєтському Союзі. Юрій І. Жилинський каже, що кожного року добровільно відбирають собі життя приблизно 56,000 осіб. Політичний спостерігач і співробітник щоденника „Ню Йорк Сити Трібюн" Алберт Вікс схильний вірити, що число самогубств в СССР є значно вище, але урядові статистики, студіюючі самогубства у західніх країнах, достосовують свою статистику до західньої. Можливо, що причиною поміщення цієї статистики в офіційній газеті „Аргументи і факти" було самогубство відомого совєтського академіка Валерія Лєгасова, який вів слідство у справі нуклеарної катастрофи в Чорнобилі. Після його смерти совєтські засоби масової інформації отримали тисячі листів із запитом: від чого помер Лєгасов?

НЕОФІЦІЙНИЙ ПРАВОЗАХИСНИЙ ЖУРНАЛ в Совєтському Союзі „Експресс-хроніка" повідомив, що син покійного генерала Петра Г. Григоренка вислав, заадресувавши на ім'я генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Горбачова листа-прохання, щоб він дозволив посмертно регабілітувати його батька. Приблизно за місяць часу надійшла відповідь із прокуратури СССР стандартна відповідь з поясненням, що ген. П. Григоренко займався протизаконними діями.

Перший...

(Закінчення зі стор. 2)

У статті „Боротьба за народну мову в церковному вжитку (Спроби перекладу св. Письма від 16-го ст. почавши, автор цікаво розкрив нам сутність народної мови в церковному користуванні, при якому зробив це в формі стислого викладу основних положень проблеми. Праця „Мова перекладу Нового Завіту П. Морачевського", як стверджує сама авторка, вийшла дещо неповною, не зважаючи на її великий вклад часу й праці. „Крім кількох загальних завважень, — пише Марія М. Пшепюрська-Овчаренко, — ми не дали докладнішого опису синтаксичної системи, що було майже неможливим при від сутності першорукопису з 1860-1862 рр." Проте, в цілому, ця праця написана серйозно й в ній розглянемо деякі питання, які досі рідко висвітлювалися в українському мовознавстві. Мусимо ствердити, що авторка поставили перед собою дещо завеликі завдання теоретичної і практичної ваги, не врахувавши жорстокої дійсности, в якій „в наслідок нагінки на українську культуру та заборони українського друкованого слова, першорукопис Морачевського підпав різним змінам".

Рецензований Збірник Мовознавчої Комісії має потрібний науковий апарат: примітки (внизу кожної сторінки), бібліографію використаних джерел і резюме англійською та німецькою мовами Надрукований чітко на гарному папері без недоглядів технічного характеру.

Згаданий збірник появився завдяки грошовій допомозі Й. Е. Апостольського екзарха українців католиків у Німеччині й Скандинавії Преосвященнішого Владики Кир д-ра Платона Корниляка.

Зазначаючи всі незаперечні достоїнсті рецензованого видання, стверджуємо, що автори проорали борозну на залишках мовознавчої цілини. На ній, поряд з пушистою ріллею, стирчать і грудця. Завдання мовознавців (у тому числі й авторів цього збірника) — далі дбайливо обробляти цей грунт, щоб він дав розкішний урожай.

НЕ ТЕ СЛОВО

У рубриці „З листів до редакції" п. з. „Чи справді 'надіти' — смішне слово?" з підписом Володимира Барагури („Свобода", ч. 182, 23-го вересня ц.р.), треба читати: „Анекдота про Владику І. Бучка" про митру й про стовп не пов'язаний семантично зі словом 'надівати'. Це радше саркастичний гумор Владики". — Ред.